

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2021-270-6-77-82>

УДК 339.96:339.726.2:378.1

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ У ВІДНОВЛЕННІ РОБОТИ ПЕРЕМІЩЕНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД СХУ ІМ. В. ДАЛЯ

Поркуян О.В., Семененко І.М.

THE ROLE OF INTERNATIONAL ASSISTANCE IN RESTORING WORK OF DISPLACED HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: EXPERIENCE OF V. DAHL EUNU

Porkuian O.V., Semenenko I.M.

Освіта є одним з основних прав людини, що закладає базис для розвитку країни в цілому та її окремих регіонів. В Україні функціонують значна кількість закладів вищої освіти, які сприяють реалізації цього права. В Україні існують переміщені заклади вищої освіти, які вимушено змінили місце свого розташування у 2014 році внаслідок збройного конфлікту. Вимушене переміщення закладів освіти суттєво вплинуло на сталість їх функціонування через втрату ними матеріально-технічної бази, кадрового потенціалу, вплив негативних чинників, як от близькість до лінії зіткнення, від'їзд населення з Донецької та Луганської областей тощо. Стаття спрямована на дослідження ролі міжнародної допомоги у відновленні роботи переміщених закладів вищої освіти, зокрема, на прикладі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (СХУ ім. В. Даля).

В статті зазначено, що переміщення закладів вищої освіти на нове місце було складним процесом, який міг супроводжуватися конфліктами, утрудненою адаптацією тощо. Створена у 2016 році Рада ректорів переміщених закладів вищої освіти, як консультативно-дорадчий орган при Міністерстві освіти і науки України, сприяла підтримці цих закладів та захисту прав учасників освітнього процесу. Проте найсуттєвішу підтримку відновленню функціонування надала міжнародна спільнота через різноманітні проекти і програми допомоги.

Сьогодні СХУ ім. В. Даля, як і решта переміщених закладів вищої освіти, став повноцінним учасником регіонального розвитку, осередком згуртованості і активного громадянства, майданчиком для діалогу між різними регіональними стейкхолдерами. Завдяки отриманню міжнародної допомоги в університеті було створено різні майданчики і центри, діяльність яких сприяє розвитку м'яких навичок здобувачів, партнерству і співпраці з громадами, сталому розвитку регіону в цілому. При СХУ ім. В. Даля створено дві громадські організації, з якими за підтримки міжнародних організацій реалізовано суттєву кількість проектів. В статті наведені приклади різних проектів, що реалізовано СХУ ім. В. Даля, зокрема, відзначено про важливість поточного проекту ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (REDU), який спрямований на досягнення багатьох різнопланових цілей. На основі пред-

ставлених проектів, в статті узагальнено основні результати діяльності закладів вищої освіти, досягненню яких сприяє міжнародна підтримка.

Ключові слова: заклад вищої освіти, переміщення, міжнародна допомога, відновлення, функціонування, розвиток, освіта.

Вступ. Право отримувати освіту є одним з ключових показників людського розвитку у різних країнах світу, оскільки освіта є не лише метою, а засобом виживання і отримання благ у майбутньому, а також визначальним чинником розвитку країни в цілому. Кількість років, яку людина в середньому в країні витрачає на освіту, є одним з показників індексу людського розвитку, який з 1990 року щорічно розраховується для майже всіх країн світу [1]. Саме завдяки високому показнику освіти Україна входить в групу країн з високим рівнем людського розвитку.

З 2000 року вища освіта є важливим чинником руху «Освіти для всіх», ухваленим Рамою Дакара. При чому, у відповідному документі зазначено про залежність доступу до освіти та рівнем економічного розвитку країни [2]. Сьогодні освіта є однією з 17 Цілей Сталого Розвитку, що були затверджені у 2015 майже всіма країнами світу як ключові орієнтири. Україна, ратифікувавши цілі сталого розвитку, продовжує реформи у сфері освіти та створює відповідні інституційні умови для розвитку закладів вищої освіти.

Постановка задачі. Освіта є одним з основних прав людини, що закладає базис для розвитку країни в цілому. Перефразовуючи [2], можна зазначити, що освіта має бути національним і міжнародним пріоритетом, що вимагає сильної та стійкої політичної прихильності, збільшення інвестицій та участі всіх партнерів національного та регіонального сталого розвитку у процесах розробки відповідних політик,

стратегічного і оперативного планування, реалізації програм і проєктів. Сьогодні реалізацію права на отримання вищої освіти в Україні здійснюють значна кількість закладів вищої освіти: університетів, академій, інститутів. У той же час в країні з 2014 року існує така категорія інституцій, як переміщені заклади вищої освіти.

Переміщені заклади вищої освіти – це ті інституції, які вимушено змінили місце свого розташування через анексію Криму та тимчасову окупацію частин Донецької і Луганської областей. Список переміщених закладів вищої освіти у 2014 році складав 18 університетів, академій і інститутів: з них 10 – з Донецької області, сім – з Луганської, один – з Автономної Республіки Крим, а окрім цього ще два обласних інститути післядипломної педагогічної освіти. Сьогодні деякі з цих закладів працюють в інших містах Донецької і Луганської областей, деякі – в інших регіонах, а деякі вже припинили своє існування.

Вимушене переміщення суттєво вплинуло на сталість функціонування таких закладів через втрату ними своєї матеріально-технічної бази та частково кадрового потенціалу, утворення нових умов та негативних чинників подальшого розвитку, як от близькість до лінії зіткнення, від'їзд решти населення з Донецької та Луганської областей та небажання представників інших регіонів та країн приїжджати до сходу України. На жаль, дослідженню діяльності таких установ після переміщення приділялось мало уваги. Власно, самі заклади та їх працівники окреслювали особливості, проблеми та перспективи свого функціонування [3, 4], одночасно зазначаючи про «самоусунення» держави від вирішення нагальних «соціально-побутових, організаційних проблем, що виникли внаслідок переміщення» [5, 6]. У той же час, можна зазначити про суттєве зростання активності самих переміщених закладів освіти, керівництво та викладачі яких спрямували свої зусилля на пошук коштів та засобів відновлення повноцінного функціонування. Така допомога часто надавалась саме міжнародними організаціями, які в рамках різних програм і проєктів надавали інформаційну, експертну, матеріальну, фінансову підтримку університетам, інститутам, окремим підрозділам та викладачам.

Отже, метою статті є дослідження ролі міжнародної допомоги у відновленні роботи переміщених закладів вищої освіти, зокрема, на прикладі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (СНУ ім. В. Даля).

Результати. Переміщення закладу освіти – це не лише зміна адреси та переїзд викладачів, це втрата матеріально-технічної бази і ресурсів (у т.ч. корпусів, лабораторій, бібліотек, гуртожитків тощо), а також людей – науково-педагогічного персоналу, інших співробітників, здобувачів. Окрім цього, переміщення будь-якої установи на нове місце – це

складний процес, який може супроводжуватися конфліктами, утрудненою адаптацією тощо. З такими проблемами стикнулися всі переміщені заклади освіти незалежно від того, чи перемістились вони до своїх підрозділів, чи на нове місце.

У 2016 році була створена Рада ректорів переміщених закладів вищої освіти, як консультативно-дорадчий орган при Міністерстві освіти і науки України «з метою захисту прав учасників освітнього процесу з урахуванням складної гуманітарної, політичної та соціально-економічної ситуації, яка склалась на окремих територіях Донецької та Луганської областей, та особливих умов діяльності таких закладів вищої освіти» [7]. Це був спільний крок всіх «університетів-мігрантів» для того, щоб об'єднати зусилля, ініціювати відповідні зміни у законодавстві та отримати підтримку від держави. Під час зустрічей ректорів неодноразово наголошувалося про необхідність відновлення матеріально-технічної бази закладів, якості навчання у переміщених закладах, роль грантової підтримки для відновлення функціонування закладів [8]. Під час першого засідання Ради ректорів була розроблена і Дорожня карта вирішення проблем переміщених закладів вищої освіти, [9], яка передбачала відповідні звернення до різних установ і органів державної влади з певними пропозиціями, які сприятимуть розвитку закладів. Ця карта пропонувала як відповідну зміну деяких нормативно-правових актів в частині закріплення правового статусу «внутрішньо-переміщених вищих навчальних закладів та наукових установ», регулювання провадження їх діяльності, підтримки здобувачів, наукових і науково-педагогічних працівників. Надана підтримка була вагомою, але незважаючи на те, що минуло вже більше семи років, вона залишається необхідною, оскільки багато питань ще залишилися невирішеними.

Сьогодні заклади освіти є не лише установами, які надають освіту. Багато з переміщених закладів вищої освіти, які залишилися працювати в Донецькій і Луганській областях, стали повноцінними учасниками регіонального розвитку, осередками згуртованості і активного громадянства, майданчиками для діалогу між різними регіональними стейкхолдерами. За рахунок підтримки, наданої міжнародними партнерами, та реалізації різних грантових програм, було реалізовано суттєву кількість проєктів. Ці проєкти були як «твердим», спрямованим на розвиток матеріально-технічної бази та створення умов для навчання, так і «м'якими», що мали на меті удосконалення якості вищої освіти, сприяння лідерству та інтернаціоналізації, налагодження партнерських стосунків та співпраці з громадами, соціальну згуртованість та примирення, підвищення громадянської активності, надання послуг різним верствам населення тощо. Деякі проєкти, насправді, комбінували в собі ці «м'які» та «тверді» елементи.

ЧНУ ім. В. Даля є одним з переміщених закладів вищої освіти, який у 2014 р. втратив більшість своїх філіалів (м. Антрацит, м. Стаханов, м. Красnodон, м. Феодосія, м. Євпаторія) та основні виробничі потужності у м. Луганськ. Університет перемістився до одного зі своїх філіалів у м. Сєвєродонецьк і проваджуватиме там свою діяльність "до завершення збройного конфлікту на території міста Луганськ" [10]. Протягом останніх семи років університет створив різні майданчики і центри (як от Ресурсний центр зі сталого розвитку, Інформаційний центр Представництва ЄС в Україні, Університетський центр медіації, Центр гендерної культури, Аналітичний центр, Центр міжкультурних комунікацій, Центр розвитку кар'єри) [11], діяльність яких сприяє розвитку м'яких навичок здобувачів, партнерству і співпраці з громадами, сталому розвитку регіону в цілому. Працівниками і здобувачами ЧНУ ім. В. Даля створено громадські організації (ГО «Фундація «Простір», ГО «Фундація «Жіноча ініціатива»), з якими за підтримки міжнародних організацій реалізовано суттєву кількість проєктів.

Одним з перших проєктів міжнародної допомоги, реалізованих в університеті, став проєкт ЄС «Відновлення функціонування евакуйованого до м. Сєвєродонецьк ЧНУ ім. В. Даля, за рахунок якого було здійснено ремонт навчальних будівель і гуртожитків, придбано обладнання, меблі, комп'ютери, оснащене Центр дистанційного навчання. Така міжнародна допомога дозволила швидко відновити навчальний процес, застосовувавши технології дистанційного навчання, що дозволило університету у часи коронакризи під час локдауну відразу продовжити навчання.

Важливим у такій допомозі є не лише сам факт отримання певних ресурсів або підтримки, а напрямки їх використання. Наприклад, у ЧНУ ім. В. Даля за підтримки Програми Розвитку ООН створено діалогову платформу-мультихаб GreenLab, яка є не просто зеленою аудиторією, в якій проходять заняття, а також місцем, де проходять діалоги, обговорюються та вирішуються конфліктні ситуації. Сюди запрошувалась молодь з сірої зони, якій розповідали про згуртованість, волонтерство та громадську активність, і які потім реалізували власні подібні проєкти. Ще одну діалогову платформу-мультихаб BlueLab створено за підтримки Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Це місце, де проводять свій час після занять здобувачі, насамперед, внутрішньо-переміщені особи, які організують позанавчальні культурні заходи, користуються технікою, готуються до занять. Створені спеціалізовані комп'ютерні лабораторії ChemLab та MechLab (USAID), майстерня FabLab (Tete des hommes), Центр IT-рішень (Програма ООН «Відновлення та розбудова миру», компонент «Міське самоврядування та реформа децентралізації», який реалізується ПРООН за підтримки Європейського союзу) ви-

користовуються як для проведення занять для здобувачів, так й інших воркшопів для дітей та молоді з віддалених населених пунктів, у тому числі сірої зони, тих, які постраждали в результаті конфлікту, яким допомагають розвивати свої навички та матеріалізувати свої ідеї в різних сферах, від освіти до мистецтва та науки, а також для надання інших послуг громадам Луганської області.

Відновлення студентської юридичної клініки «PRO BONO» за підтримки Норвезької ради у справах біженців в Україні дало змогу надати більше тисячі консультацій та послуг внутрішньо переміщеним та постраждалим у конфлікті особам. Серед інших проєктів, спрямованих на вразливі категорії населення, є проєкт для ветеранів АТО і військовослужбовців «Норвегія-Україна. Професійна адаптація. Інтеграція в державну систему», що реалізувався за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Королівства Норвегії, «Ветеранський простір університету», що реалізується в рамках проєкту «Зміцнення переміщених українських університетів задля сталого розвитку» за програмою імені Фулбрайта в Україні та фінансової підтримки Відділу преси, освіти та культури посольства США в Україні та інші.

Важливим для переміщених закладів освіти є процеси інтернаціоналізації, забезпечення інституційної спроможності та стратегічного розвитку, на які впливають такі основні чинники, як близькість до лінії зіткнення (що обмежує у тому числі бажання іноземних здобувачів, науково-педагогічних працівників та експертів відвідувати університет), слабкий рівень знання англійської мови викладачами та здобувачами, соціальні проблеми та актуальні завдання відновлення матеріально-технічної бази та подальшого розвитку університету. На вирішення цих та інших завдань спрямований проєкт ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» / «Reinventing displaced universities: enhancing competitiveness, serving communities» (REDU), що реалізується Інститутом вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, який працює з чотирма учасниками (Британська Рада і три переміщені заклади вищої освіти, у тому числі ЧНУ ім. В. Даля) [12]. Цей проєкт спрямований на підвищення привабливості та конкурентоспроможності трьох переміщених закладів вищої освіти шляхом підвищення їхньої інституційної спроможності, досконалого управління, викладання і навчання, та інтернаціоналізації. Британська Рада забезпечує використання кращих британських практик і досвіду для підтримки переміщених університетів у їх подальшому розвитку. В результаті реалізації проєкту очікується [13]:

створення коворкінг зони, яка матиме власну концепцію роботи;

підвищення компетентності адміністративного та викладацького персоналу і здобувачів для забезпечення належного управління, вдосконалення, лідерства та інтернаціоналізації закладів освіти;

оновлення стратегії інституційного розвитку з урахуванням принципів належного врядування, досконалості та інтернаціоналізації;

модернізація навчальних програм та удосконалення навичок викладання, що впливатиме на підвищення якості вищої освіти;

забезпечення активної ролі та дієвого впливу здобувачів та викладачів на належне управління університетом;

зміцнення співпраці між переміщеними закладами вищої освіти та місцевими громадами.

Важливим саме у цьому проєкті є залучення до його реалізації всіх сторін освітнього процесу: здобувачів, викладачів і адміністрації університету, а також співпраця з громадами та іншими закладами.

Окрім зазначених проєктів за підтримки міжнародної допомоги в університеті реалізуються й інші, що спрямовані на соціальну згуртованість, зниження конфліктності, забезпечення доступності та інклюзивності освітніх та інших послуг. Тому переміщені заклади освіти слід розглядати не як проблему, а як ресурс і можливість для примирення і відновлення.

Висновки. Отже, сьогодні переміщені заклади вищої освіти надають не лише освітні послуги, а виступають як важливі регіональні стейкхолдери, які пропагують спільні цінності та залучають молодь та активних громадян до процесів регіонального розвитку. СЧУ ім. В. Даля став повноцінним учасником регіонального розвитку, регіональним осередком суспільного життя, де відбуваються ключові заходи із залученням мешканців регіону, зокрема, молоді, внутрішньо переміщених осіб. Зберігаючи нейтралітет, університет часто стає інклюзивним майданчиком для діалогу, обговорення і вирішення конфліктів і проблемних ситуацій, створення нових інструментів для примирення і соціальної згуртованості мешканців громад, спростування стереотипів і набуття відчуття приналежності до громади. Для багатьох внутрішньо-переміщених осіб університет стає місцем, де починається нове життя та стартує шлях до успіху.

У відновленні роботи переміщених закладів вищої освіти суттєву роль зіграли міжнародні організації, які вчасно надали і продовжують надавати матеріальну і експертну підтримку. Ця підтримка була вкрай важливою, оскільки дозволила відновити і налагодити навчальний процес, запросити вступників з тимчасово окупованих територій та сірої зони до навчання в українських університетах. У той же час важливо розуміти, що окрім надання цих ресурсів, важливим є напрями їх використання. Окрім відновлення функціонування, підвищення інституційної спроможності та конкурентоспроможності,

забезпечення подальшого розвитку, міжнародна підтримка сприяє досягненню таких результатів, як:

соціальна згуртованість внутрішньо-переміщених осіб та представників місцевих громад;

підвищення громадянської свідомості і активності всіх представників освітнього процесу;

удосконалення навчального процесу і підвищення якості вищої освіти;

забезпечення інклюзивності та доступності освітніх та інших послуг, що надають заклади вищої освіти;

сталий розвиток регіонів, що постраждали від конфлікту;

налагодження співпраці між закладами освіти і місцевими громадами.

Для СЧУ ім. В. Даля, який функціонує поблизу лінії зіткнення та в регіоні, що постраждав від конфлікту, використання міжнародного досвіду та останніх передових практик, а також отримання міжнародної допомоги є дуже важливим, оскільки це сприяє не лише покращенню навчального процесу, а й активізації громадянських процесів та пропагування європейських цінностей в регіоні.

Л і т е р а т у р а

1. Human Development Index / United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
2. The Dakar Framework for Action: Education for All: meeting our collective commitments (including six regional frameworks for action) / UNESDOC Digital Library. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121147>
3. Курило В. С., Савченко С. В., Караман О. Л. Переміщені університети як новий тип закладів вищої освіти України // Education and Pedagogical Sciences («Освіта та педагогічна наука») / Гол. ред. А. В. Жучок; ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». 2019. № 3 (172). С. 3-9.
4. Богучарова О. І., Бурлаченко О. С. Особливості психологічної складової навчальної та службової діяльності переміщених закладів вищої освіти МВС України. // Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності закладів вищої освіти МВС України та Національної поліції України. Зб. наук. праць, 2019. С. 10-13.
5. Додонов Д. Р. Університети-переселенці: проблеми сьогодення та перспективи реінтеграції // Гілея: науковий вісник. 2017. Вип. 126. С. 401-407.
6. Додонов Р. О. Переміщені вищі навчальні заклади – новий феномен в українській освіті // Знання. Освіта. Освіченість : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 28–29 вересня 2016 р. Вінниця : ВНТУ, 2016. С. 59–60.
7. Положення про Раду ректорів вищих навчальних закладів, які тимчасово переміщені із зони проведення антитерористичної операції. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 26.01.2016 № 50. /

- Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0050729-16#Text>
8. Ректор ЧУ ім. В. Даля Ольга Поркуян обрана заступником голови Ради ректорів переміщених ВНЗ / ЧУ ім. В. Даля. URL: <https://snu.edu.ua/rektor-snu-im-v-dalya-olga-porkuyan-obrana-zastupnykom-golovy-rady-rektoriv-peremishchenyh-vnz/>
 9. Дорожня карта вирішення проблем переміщених ВНЗ / ЧУ ім. В. Даля. URL: https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/oldsx/Road_map.pdf
 10. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1132 від 06.10.2014 р. "Про організацію освітнього процесу у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля" / Міністерство освіти і науки України. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/2932->
 11. Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. URL: <https://snu.edu.ua/>
 12. Участь у міжнародних проєктах / ЧУ ім. В. Даля. URL: https://snu.edu.ua/international_projects/
 13. Проєкт ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» / «Reinventing displaced universities: enhancing competitiveness, serving communities» (REDU) (2020-2023 роки) / Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України. URL: <https://ihed.org.ua/internationalization/redu/>

References

1. Human Development Index / United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
2. The Dakar Framework for Action: Education for All: meeting our collective commitments (including six regional frameworks for action) / UNESDOC Digital Library. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000121147>
3. Kurylo V. C., Savchenko S. V., Karaman O. L. Peremishcheni universytety yak novyy typ zakladiv vyshchoyi osvity Ukrainy // Education and Pedagogical Sciences («Osvita ta pedahohichna nauka») / Hol. red. A. V. Zhuchok; DZ «Luhans'kyi natsional'nyy universytet imeni Tarasa Shevchenka». 2019. № 3 (172). S. 3-9.
4. Bohucharova O. I., Burlachenko O. S. Osoblyvosti psykholohichnoyi skladovoyi navchalnoyi ta sluzhbovoyi diyalnosti peremishchenykh zakladiv vyshchoyi osvity MVS Ukrainy. // Aktualni pytannya psykholohichnoho zabezpechennya diyal'nosti zakladiv vyshchoyi osvity MVS Ukrainy ta Natsionalnoyi politysi Ukrainy. Zb. nauk. prats. 2019. S. 10-13.
5. Dodonov D. R. Universytety-pereselentsi: problemy s'ohodennya ta perspektyvy reintehratsiyi // Hileya: naukovo visnyk. 2017. Vyp. 126. C. 401-407.
6. Dodonov R. O. Peremishcheni vyshchi navchal'ni zaklady – novyy fenomen v ukraïns'kyi osviti // Znannya. Osvita. Osvichenist : zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, m. Vinnytsya, 28–29 veresnya 2016 r. Vinnytsya : VNTU, 2016. C. 59–60.
7. Polozhennya pro Radu rektoriv vyshchykh navchal'nykh zakladiv, yaki tymchasovo peremishcheni iz zony provedennya antyterorystychnoyi operatsiyi. Zatverdzheno Nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 26.01.2016 № 50. / Website of the Verkhovna Rada of

- Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0050729-16#Text>
8. Rektor SNU im. V. Dalia Olha Porkuyan obrana zastupnykom holovy Rady rektoriv peremishchenykh VNZ / V. Dahl EUNU. URL: <https://snu.edu.ua/rektor-snu-im-v-dalya-olga-porkuyan-obrana-zastupnykom-golovy-rady-rektoriv-peremishchenyh-vnz/>
 9. Dorozhnya karta vyrishennya problem peremishchenykh VNZ / V. Dahl EUNU. URL: https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/oldsx/Road_map.pdf
 10. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny № 1132 vid 06.10.2014 r. "Pro orhanizatsiyu osvithnioho protsesu u Skhidnoukrayinskomu natsionalnomu universyteti imeni Volodymyra Dalia" / Ministry of Education and Science of Ukraine. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/2932->
 11. Volodymyr Dahl East Ukrainian National University. URL: <https://snu.edu.ua/>
 12. Uchast' u mizhnarodnykh proyektakh / V. Dahl EUNU. URL: https://snu.edu.ua/international_projects/
 13. Proiekt IeS «Vidrodzhennya peremishchenykh universytetiv: posylennya konkurentospromozhnosti, pidtrymka hromad» / «Reinventing displaced universities: enhancing competitiveness, serving communities» (REDU) (2020-2023 roky) / Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. URL: <https://ihed.org.ua/internationalization/redu/>

Porkuyan O., Semenenko I. The role of international assistance in restoring work of displaced higher education institutions: experience of V. Dahl EUNU

Education is one of the basic human rights, which lays the foundation for the development of the country as a whole and its regions. There is a significant number of higher education institutions in Ukraine, which promote this right. There are also displaced higher education institutions in Ukraine, that were forced to relocate in 2014 due to the armed conflict. The forced displacement of educational institutions has significantly affected the sustainability of their operation due to the loss of their material and technical base, and human resources, the impact of negative factors such as proximity to the contact line, departure of population from Donetsk and Luhansk regions etc. The goal of the article is to explore the role of international assistance in restoring the work of displaced higher education institutions, in particular, on the example of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (V. Dahl EUNU).

The article states that displacement of higher education institutions to new locations was a complex process that could be accompanied by conflicts, difficult adaptation etc. In 2016 the Council of Rectors of Displaced Higher Education Institutions was established as an advisory body to the Ministry of Education and Science of Ukraine. This Council contributed to the support of these institutions and the protection of rights of participants in the educational process. However, the international community has provided the most significant support for the restoration of institutions' functioning through various assistance programs and projects.

Today V. Dahl EUNU, like other relocated higher education institutions, has become a full participant in the regional development process, a centre of cohesion and active

citizenship, a platform for dialogue of various regional stakeholders. Due to the international assistance, the university has created various platforms and centres, the activities of which contribute to the development of soft skills of students, partnership and cooperation with communities, sustainable development of the region as a whole. Two NGOs were created at V. Dahl EUNU, which implemented a significant number of projects with the support of international organizations. The article provides the examples of various projects implemented by V. Dahl EUNU and, in particular, states the importance of the current EU project "Reinventing displaced universities: enhancing competitiveness, serving communities" (REDU), which aims to achieve many diverse goals. Based on the presented projects, the article summarizes the main results of

higher education institutions, the achievement of which is facilitated by international assistance.

Keywords: *higher education institution, displacement, international assistance, restoration, operation, development, education.*

Поркуян Ольга Вікторівна – д.т.н., професор, ректор СХУ ім. В. Даля, Україна

Семененко Інна Максимівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва СХУ ім. В. Даля, Україна

Стаття подана 17.09.2020